

Imobilul din piața Haralambie Botescu numărul 10, București Hala Matache Măcelaru

Identificarea resursei culturale prin prisma aspectelor esențiale din evoluția istorică

Studiu de fundamentare pentru validarea statutului de „monument istoric” sau pentru eventuala declarare, totală sau parțială

Imobilul care a generat studiul de față se află în aria de impact direct și imediat al intervențiilor demarate deja de către Primăria Municipiului București pentru realizarea dublării diametrale pe direcție N – S a sistemului rutier existent¹. Studiul de fundamentare dedicat resursei culturale din această porțiune de țesut urban, finalizat în anul 2006², a fost avizat favorabil de către Ministerul Culturii și Cultelor care, simultan a solicitat elaborarea unor investigații similare desfășurate însă transversal față de circulația propusă.

Având în vedere faptul că Primăria Municipiului București nu a comandat realizarea acestui tip de cercetare, dar dorește declararea altor³ șase monumente istorice, inclusiv a imobilului în cauză, studiul de față debutează prin analiza resursei culturale a unui fragment de oraș care le cuprinde pe toate astfel încât calitățile lor relative la context să fie identificate, interpretate și definite cu precizia necesară.

În acest sens se subliniază însă faptul că această abordare la scară urbană nu are cum să suplinească investigațiile solicitate în mod justificat de către Comisia Națională a Monumentelor Istorice cu ocazia avizării favorabile a studiului finalizat în anul 2006.

1. Contextul actual și istoric

Cele șase monumente istorice pentru care Primăria Municipiului București a comandat simultan studiile de evaluare culturală sînt grupate la V de piața Haralambie Botescu și de strada Berzei, între Calea Griviței în N și strada Maramureș la S, un areal irigat pe direcția E - V și de străzile Cameliei și Mircea Vulcănescu, iar pe direcție N – S de strada Baldovin Pîrcălabul.

¹ Pentru toate tipurile de impact – direct și indirect, pe termen scurt, mediu și lung, vezi Hanna Derer *et alii*, Aria determinată de străzile Buzești, Berzei, Vasile Pârvan, Bogdan Petriceicu Hașdeu, Uranus, București. Identificarea resursei culturale prin prisma aspectelor esențiale din evoluția istorică. Studiu de fundamentare pentru P.U.Z. – Dublare diametrală Nord – Sud, București, martie – iunie 2006, studiu avizat favorabil de către Ministerul Culturii și Cultelor.

² Idem.

³ Primele trei monumente istorice sacrificate pentru dublarea diametrală respectivă au fost: imobilul din strada Buzești numărul 3, hotelul „Marna”, imobilul din strada Buzești numărul 5 și fațadele casei Constantin Rădulescu, cu adresa poștală în Calea Griviței la numărul 80. Din informațiile deținute de autoarea studiului de față, dosarele de declarare ale acestor trei monumente istorice au fost depuse direct la Comisia Națională a Monumentelor Istorice (CNMI), fiind astfel încălcată procedura în vigoare care impune ca documentațiile de clasare sau de declarare să fie discutate inițial de comisia zonală în cauză și apoi de secțiunea „Evidența monumentelor istorice” a CNMI. Aceasta a discutat cele trei dosare de declarare în absența punctelor de vedere ale celorlalte organisme și a avizat favorabil solicitarea de declarare în ședința de plen din luna septembrie a anului 2010. Toate cele trei monumente istorice au fost demolate la scurt timp după.

1.1. Regimul juridic de protecție (planșa 01 și imaginile 001 și 002)

Aceste șase monumente istorice de tip imobil sînt:

- numărul 16 în strada Baldovin Pîrcălabul, avînd codul B-II-m-B-18070;
- numărul 18 în strada Baldovin Pîrcălabul, cu codul B-II-m-B-18071;
- numărul 81 în strada Berzei, cod B-II-m-B-18142;
- numărul 89 în strada Berzei, avînd codul B-II-m-B-18143;
- Hala Matache Măcelaru, situată în piața Haralambie Botescu la numărul 1⁴, cu codul B-II-m-B-18182 și
- numărul 24 în strada Cameliei, cod B-II-m-B-18295⁵.

Trebuie precizat faptul că în zona studiată se află alte șapte monumente istorice și anume:

- numerele 1, 14 și 20 pe strada Baldovin Pîrcălabul⁶;
- numerele 30, 34, 36 și 38 pe strada Cameliei⁷, fără însă ca porțiunea de țesut urban în cauză să fie parte a unei zone construite protejate; doar extremitatea ei nordică se învecinează cu limita de S a segmentului vestic din zona construită protejată cu numărul 02 „Calea Griviței”.

Din acest ultim punct de vedere însă trebuie subliniat faptul că în prima delimitare a părților de oraș cu valoare culturală, parte care a precedat inevitabil definirea operațională a zonelor construite protejate, aria abordată prin studiul de față făcea parte dintr-un fragment definit ca fiind cu valoare și grad de protecție ridicate în care trebuie (sau trebuiau?) protejate valorile de orice tip materializate în trama stradală și cele care concură în constituirea caracterului, deci ca zonă în care sînt (sau erau?) permise intervențiile care conservă trama stradală și care potențează caracterul existent prin ameliorarea calității fondului construit și a imaginii urbane⁸ (imag. 001). Motivele pentru care acest fragment a fost redus prin eliminarea extremității sale vestice în etapa finală a studiului dedicat zonelor construite protejate (imag. 002), fiind astfel exclus din această categorie și arealul abordat prin studiul de față nu sînt cunoscute autoarei sale (care însă a fost cea care a delimitat efectiv în etapa I zonele valorice respective). Este posibil ca decizia de a restrînge zona valorică în cauză să fi fost determinată tocmai de, pe atunci, dorința de realizare a dublării diametrului pe direcție N – S a sistemului rutier care, dacă este prevăzută ca atare în planul urbanistic general din anul 2000, merita o reconsiderare din toate punctele de vedere.

1.2. Țesutul urban (planșele 02 – 14 și imaginile 003 – 012)

În orice caz, în anul 1997, prin prima etapă din planul urbanistic zonal de delimitare a zonelor construite protejate din București, aria abordată prin studiul de față a fost definită ca una semnificativă prin trama sa stradală și prin caracter.

Din primul punct de vedere, afirmația anterioară este susținută și de o analiză aprofundată (planșa 02) care indică faptul că exceptînd strada Mircea Vulcănescu și segmentul din bulevardul

⁴ În conformitate cu planul actual al orașului București – plan pe care numărul poștal al Halei Matache nu este consemnat – rezultă, din numerotarea imobilelor din pța. Haralambie Botescu, faptul că aceasta ar avea numărul 10.

⁵ ***, Lista monumentelor istorice, actualizată, aprobată prin ordinul 2361/2010 al Ministrului Culturii și Cultelor (pentru modificarea anexei 1 la OMCC 2314/2004), publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr.670 bis din 1 octombrie 2010, București, 2010, volumul I, paginile: 211, 216, 219 respectiv 228.

⁶ Idem, pagina 211.

⁷ Idem, pp. 228-229.

⁸ ***, P.U.Z. Zone Construite Protejate din Municipiul București, București, etapa I, 1997 și Hanna Derer, Dimensiunea culturală a metropolei. Studiul „Delimitarea zonelor protejate – PUG București – Etapa I – 1997, în Arhitext Design nrul. 1/2000, pp. 28-30.

Dinicu Golescu care asigură legătura acesteia cu strada Maramureș, toate circulațiile din zona studiată s-au constituit ca trasee între noduri până la sfârșitul secolului al 19-lea și astfel valoarea de identitate culturală a întregului areal este una consistentă. Cele două excepții semnalate provin din intervalul de timp definit de anii 1911 și 1938 și reprezintă un gest de modernizare urbană nu doar curent pentru divizarea unei insule de dimensiuni generoase, ci și o intervenție pe atunci firească în raport cu stadiul atins de prezervarea patrimoniului cultural, afirmație parțial valabilă și pentru circulațiile realizate mai recent și anume bulevardul Gării de Nord și intrarea Luncani, ambele aflate pe limita de N-V a zonei studiate.

Stabilitatea timpurie a tramei stradale este ilustrată și de eforturile făcute la pragul dintre veacurile al 19-lea și al 20-lea de regularizare a traseelor principale. Astfel, strada Berzei este supusă alinierii în două rînduri, în anul 1890⁹ și apoi în 1906¹⁰, și avînd în vedere aspectul actual al carosabilului, operațiunile fixate atunci prin proiecte au fost în mare parte transpuse în realitate. În plus, în anul 1902, piața Haralambie Botescu este obiectul studiului căruia îi datorăm configurarea actuală (imag. 003)¹¹.

Alte intenții însă, precum cele formulate în prim parte a anilor '20 din secolul al 20-lea în legătură cu extinderea Gării de Nord și/sau pasajul care ar fi recreat legătura dintre părțile de oraș separate de aceasta¹², nu au afectat zona abordată prin studiul de față. Probabil că doar intervenții mai puțin costisitoare, precum construcția unei hale comerciale la intersecția dintre Calea Griviței și strada Atelierului, în baza unui proiect supus avizării în anul 1920¹³, ar fi avut (sau au avut efectiv) șanse de a fi materializate. O dovadă în acest sens este și proiectul din anul 1943 dedicat unei reconfigurări a străzii Atelierului (imag. 004)¹⁴, a cărei curbă perfectă din segmentul sudic pare într-adevăr să se datoreze acestui concept.

În consecință, rezultă univoc faptul că în perioada de evoluție firească¹⁵ a orașului, de îndată ce s-au finalizat intervențiile dedicate străzii Berzei și pieței Haralambie Botescu, porțiunea de țesut urban analizată s-a situat în afara ariilor afectate de probleme majore și că, deși au existat tentative de a fi remodelată major, foarte probabil s-a dovedit că acestea nu erau fondate.

Acesată afirmație este susținută și de evoluția istorică a parcelarului (planșa 03), în condițiile în care, din punctul de vedere al limitelor laterale, numeroase loturi s-au constituit anterior pragului dintre veacul al 19-lea și cel următor, iar dintre cele recente majoritatea se datorează în fapt demolărilor de fond construit postbelice, concentrate în segmentul median al străzii Atelierului și în partea nordică a străzii Berzei.

⁹ Arhivele Naționale ale României, Direcția Municipiului București, fond PMB Alinieri, dosar 35/1890, [strada Berzei]; din informațiile pe care le oferă acest dosar este vorba, mai degrabă, de străpungerea căreia i se datorează actualul segment dintre strada Cobălcescu și Calea Plevnei.

¹⁰ Arhivele Naționale ale României, Direcția Municipiului București, fond PMB Alinieri, dosar 654/1906, Planul pentru alinierea și nivelementul str. Berzei; în informațiile pe care le oferă acest dosar este vorba despre partea sudică a străzii Berzei, începînd, în N, cu străzile Crișana (pe atunci Ciclopilor) și Maramureș (pe atunci Venerei).

¹¹ Arhivele Naționale ale României, Direcția Municipiului București, fond PMB Alinieri, dosar 509/1902, Planul pentru alinierea și nivelementul pieței D^{10f}. Botescu Cu racordul Stradelor.

¹² Arhivele Naționale ale României, Direcția Municipiului București, fond PMB, dosar 35/1920, Deschiderea străzii de legătură prin fața Gării de Nord – între Calea Griviței și Bulev. Din[i]cu Golescu – Prelung. Bulv. Din[i]cu Golescu și leg. cu Bulv. Basarab – Exproprii pentru realizarea acestor lucrări.

¹³ Arhivele Naționale ale României, Direcția Municipiului București, fond PMB, dosar 83/1920, Lucrările Halei din Piața Atelierului.

¹⁴ Arhivele Naționale ale României, Direcția Municipiului București, fond PMB, dosar 80/1941, propr. Creditului Funciar și moșt. Mitana Georgescu din str. Atelierului.

¹⁵ Este exclusă din discuție perioada postbelică, dominată de un regim politic care nu a promovat protecția monumentelor istorice și a contextului lor istoric.

La rîndul său, modul de ocupare a terenului (planșa 04) indică o stabilitate de peste un secol a pieței Haralambie Botescu și a străzilor Berzei, Cameliei și Baldovin Pîrcălabul, inevitabil mai recent fiind teritoriul deservit de strada Mircea Vulcănescu și cel sacrificat de ambele părți ale străzii Atelierului unde, ulterior anului 1990, au fost realizate construcțiile noi ale pieței Matache.

De asemeni, procesul de constituire a fronturilor precum și distribuția în spațiul urban a celor discontinue în raport cu cele continue (planșa 05) au condus – cu excepția arilor sacrificate – la un rezultat coerent în raport cu statutul zonei și cu profilul ei funcțional. Astfel, dincolo de vechimea ridicată a fronturilor în lungul acelorași trasee și noduri care cumulează modul de ocupare al terenului cu valoare de identitate culturală, este de subliniat faptul că fronturile continue se concentrează în jurul pieței Haralambie Botescu și, evident, în jurul intersecției dintre strada Berzei și Calea Griviței. În rest, fronturile discontinue indică univoc caracterul predominant rezidențial, specific unei porțiuni de țesut urban care nici prin poziție și nici prin celelalte funcțiuni nu face parte din zona centrală (în sens funcțional) a orașului.

În consecință, toate criteriile esențiale de analiză a imaginii urbane din punctul de vedere al organizării în proiecție în plan orizontal – limitele laterale ale parcelelor, modul de ocupare a terenului și tipurile de fronturi – atestă, la rîndul lor stabilitatea ridicată a zonei abordată prin studiul de față, afectată în mod consistent numai de demolările efectuate în perioada postbelică.

În ceea ce privește prezența tridimensională a acestui fragment de țesut urban, se face remarcată în primul rînd varietatea stilistică (planșa 06), varietate caracteristică întregului oraș și care, în consecință, se constituie ca o calitate (și nu un defect). Din acest punct de vedere trebuie însă subliniat faptul că numeroase clădiri din zona studiată se încadrează în prezent în categoria „astilistică” sau „cu elemente de factură ...” datorită lipsei de întreținere sau a unor mutilări realizate fără discernămint. Din acest motiv distribuția în teritoriu a a clădirilor coerente în raport cu stilul în care a fost concepută fiecare în parte (planșa 07) își pierde din relevanță, situația fiind de așa natură încît, practic, fiecare edificiu a a cărui unitate potențială de natură stilistică poate fi recuperată sau refăcută, ar trebui, în fapt, să facă obiectul intervențiilor necesare în acest sens.

În schimb, își menține semnificația analiza regimului de înălțime ca impact al diferențelor importante asupra imaginii urbane (planșa 08). Din acest punct de vedere este evident faptul că multe din situațiile conflictuale se datorează construcțiilor mai recente, ades neintegrate (și) din alte puncte de vedere, fiind însă la fel de evident faptul că în zona studiată acest gen de problemă ar putea fi rezolvat în cele mai multe cazuri extrem de simplu, fie prin eliminarea clădirii generatoare, fie, dacă aceasta prezintă valoare culturală proprie, prin etajarea totală sau parțială a celor subordonate ca înălțime. În fine, nu este lipsit de interes faptul că există și situații în care diferențele de regim de înălțime nu agresează imaginea urbană ci, dimpotrivă o pun în valoare, de exemplu prin accente situate la intersecții de circulații.

Deși funcțiunea fiecărei clădiri în parte arareori constituie un criteriu relevant pentru evaluarea culturală, avînd în vedere dimensiunile zonei prime de studiu (în anul 2006) de cca 96 de hectare precum și faptul că la scară urbană atît de largă valoarea tehnică nu poate fi definită decît ca raportul dintre profilul funcțional și tipul de front, a fost actualizat și acest tip de abordare (planșa 09). Din acest punct de vedere, după cum era de așteptat, inima comercială istorică formată de Hala Matache Măcelaru a fost extinsă și este însoțită frecvent de peste un secol, de fronturi cu spații comerciale la parter care iradiază inevitabil înspre limitele zonei de studiu. Singura excepție din acest punct de vedere este formată de bulevardul Dinicu Golescu a cărui vocație comercială a fost generată direct de către Gara de Nord.

În fine, cele nouă abordări analitice au permis (ca și în anul 2006) elaborarea sintezelor necesare pentru identificarea valorilor culturale încorporate de zona de studiu.

Din acest punct de vedere, la scară urbană, valoarea de identitate culturală a fost definită drept sistemul format din vechimea tramei stradale, cea a parcellarului și cea a fronturilor (planșa 10), din acest punct de vedere toate cele șase monumente istorice enumerate fiind cuprinse în subzone istorice de referință de valoare excepțională (în raport cu întregul oraș).

Valoarea culturală (generală) – înțeleasă operațional – ca sistemul format din valoarea de identitate culturală și coerența stilistică a fondului construit (planșa 11) nu se referă ca valoarea de identitate culturală doar la prim-planul imaginii urbane, determinat practic de către traseele și nodurile de circulație și ritmul de desfășurare a fronturilor ci, luând în considerare și fondul construit ca prezență tridimensională, „acoperă” întreaga adâncime a perspectivei posibile din domeniul public. Din acest punct de vedere trei dintre cele șase monumente istorice în cauză – și anume Hala Matache Măcelaru din piața Haralambie Botescu numărul 1 și imobilele din strada Berzei, la numărul 81, respectiv 89 – sînt componente ale unor subzone istorice de referință care se disting prin vechime excepțională și valoare arhitecturală ridicată. În plus, celelalte trei monumente istorice – și anume imobilele din strada Baldovin Pîrcălabul, de la numărul 16, respectiv 18, precum și imobilul din strada Cameliei numărul 24 – fac parte din subzone istorice de referință definite prin vechime excepțională și valoare arhitecturală redusă.

La rîndul ei valoarea tehnică (relativă) a fost definită operațional ca raportul dintre tipul de front și profilul funcțional (planșa 12) și, evident, nu are cum să producă o ierarhie de genul „excepțional”, „ridicat”, „mediu” etc., putînd doar să semnaleze eventuale conflicte majore între cele două aspecte luate în considerare și/sau între acestea și distribuția în teritoriu a tipurilor rezultate. Din aceste puncte de vedere, zona abordată prin studiul de față nu prezintă contradicții de nici un fel ci, dimpotrivă, cu excepția imobilului industrial de pe frontul estic al străzii Berzei, modul corect în care Hala Matache Măcelaru, în calitate de nucleu comercial s-a extins nu doar în și prin piața aferentă ci și prin tentaculele formate din fronturi rezidențiale cu parter comercial.

În plus, din analiza dedicată relației dintre valoarea extrinsecă – în sensul de raportare la imaginea urbană – și valoarea intrinsecă – în sensul de valoare proprie – rezultă faptul că problemele de imagine urbană pot fi corectate cu ușurință, fie prin eliminarea construcțiilor nocive relativ și în sine, fie prin intervenții asupra celor învecinate care, în cele mai multe situații, sînt lipsite de valoare proprie.

La scară urbană atitudinea impusă de valoarea culturală – înțeleasă în sensul uzual al sintagmei (ca putînd fi de identitate culturală și/sau artistică și tehnică relativă și/sau de raritate respectiv de tip unicat) – rezultă din integrarea sintezelor anterioare (planșa 14) și constă sau ar trebui să constea în:

- conservarea tramei stradale – ca trasee și prospecte – precum și a parcellarului – ca limite laterale ale loturilor – în întreaga zonă abordată prin studiul de față cu excepția segmentului median din frontul sudic al străzii Mircea Vulcănescu și a arealului format din frontul de N al străzii Cameliei și suprafața situată la V de Hala Matache Măcelaru, în acest sens se precizează faptul că acolo unde parcellarul istoric a dispărut datorită demolărilor, acesta trebuie reconstituit în conformitate cu planurile istorice de referință ale orașului București;
- conservarea fondului construit în întreaga zonă abordată prin studiul de față cu excepția imobilelor din strada Berzei, numerele: 68 – 88, 92 – 100, 91 – 97 și a celui din strada Crișana numărul 1.

1.3. Intervenții recente în zonă

La data la care a fost finalizată inspecția vizuală și documentația fotografică la scară urbană pentru studiul de față și anume la data de 06 februarie 2011, cu câteva excepții integrate prin actualizarea studiului de fundamentare elaborat în anul 2006¹⁶, concluziile acestuia privind tipurile și distribuția în teritoriul constituit de zona de studiu în discuție în prezent, s-au dovedit în continuare valabile (planșele 11 – 14).

Însă, după cum este cunoscut, lucrările de expropriere, evacuare și demolare necesare pentru execuția dublării diametrului pe direcție N-S a sistemului de circulații existent în prezent în București care este propusă pe traseul străzilor Buzești și Berzei până în zona Uranus sînt în curs, motiv pentru care întregul areal în cauză, incluzînd spațiul vital al celor șase monumente istorice care au generat cercetarea actuală, este în continuă schimbare. Din acest punct de vedere, la începutul lunii februarie a anului 2011, s-au dovedit a fi mai afectate:

- strada Berzei, și anume frontul vestic, tronsonul definit de intersecțiile cu străzile Atelierului și Mircea Vulcănescu (imag. 005), precum și la intersecția cu strada Maramureș (imag. 006), dar și frontul estic, în jurul intersecției cu strada Mircea Vulcănescu (imaginile 007 și 008);
- strada Cameliei – segmentul definit de intersecțiile cu strada Atelierului și strada Baldovin Pârcalabul – frontul de SE, și anume extremitatea de N (imaginile 009 și 010);
- și
- strada Baldovin Pârcalabul, frontul estic, în zona intersecției cu strada Cameliei (imag. 011).

Evident, lucrările au continuat și continuă (fapt constatat, de exemplu, cu ocazia efectuării inspecției vizuale și a documentației fotografice la scară de obiect, în zilele de 15, 16 și 17 februarie 2011 – imag. 012).

Avînd în vedere faptul că porțiunea de țesut abordată prin studiul de față este în curs de schimbare fundamentală, ca de altfel, întreg arealul implicat în execuția dublării diametrului pe direcție N-S a sistemului de circulații existent în prezent în București, criteriile uzuale de evaluare culturală din punct de vedere urbanistic a unor imobile situate în această arie devin inoperante.

Practic însă, la scară locală, toate imobilele istorice care vor fi menținute ca atare sau cu modificări minime vor încorpora o valoare de raritate ridicată, din toate punctele de vedere.

2. Obiectul – imobilul cu numărul 10 din piața Haralambie Botescu

Situată în extremitatea nordică a zonei de studiu la scară urbană, Hala Matache Măcelaru este în fapt raportată și la nodul semnificativ din punct de vedere cultural care este constituit de intersecția Căii Grivița cu strada Buzești. În consecință, parte din datele, informațiile și interpretările ce urmează se bazează pe studii anterioare¹⁷ care, într-un fel sau altul, au cuprins și acest reper esențial pentru orientarea în oraș.

¹⁶ Hanna Derer *et alii*, Aria determinată de străzile Buzești, Berzei, Vasile Pârvan, Bogdan Petriceicu Hașdeu, Uranus, București. Identificarea resursei culturale prin prisma aspectelor esențiale din evoluția istorică. Studiu de fundamentare pentru P.U.Z. – Dublare diametrală Nord – Sud, București, martie – iunie 2006, studiu avizat favorabil de către Ministerul Culturii și Cultelor.

¹⁷ Hanna Derer *et alii*, „Definirea regimului tehnic al construcțiilor supuse autorizării în zonele protejate și în zonele de protecție a monumentelor, în scopul protejării patrimoniului arhitectural și urbanistic al municipiului București – studiul dedicat zonei protejate 02 „Calea Griviței”, 205 – 2006; Hanna Derer *et alii*, „Zona definită de Calea

Imobilul este clasat sub codul B-II-m-B-18182 și identificat în Lista Monumentelor Istorice în vigoare drept Hala Matache Măcelaru, datînd din anul 1887, și cu adresa poștală în piața Botescu Haralambie 1.

Avînd însă în vedere modul în care este realizată numerotarea imobilelor care definesc piața respectivă precum și faptul că numărul poștal 1 este atribuit în mod evident imobilul situat pe colțul de SE al intersecției dintre Calea Griviței și strada Buzești este de presupus că adresa poștală din Lista Monumentelor Istorice în vigoare este eronată.

2.1. Parcela și clădirea în raport cu evoluția istorică a contextului urban (anexa 3, planșele 02 – 04)

În conformitate cu planurile istorice de referință ale așezării de la mijlocul secolului al 19-lea, pe locul actualei parcele și a circulațiilor care o definesc ca atare s-a aflat un maidan dotat cu fîntîni, în centrul căruia, pe atunci aproximativ în axul suprafeței carosabile a străzii Berzei și în dreptul halei actuale, se afla o insulă restrînsă ca dimensiuni și ocupată de două construcții – ambele pîrînd să fie în proprietatea lui Marin Măcelaru [sic]. Avînd în vedere apropierea față de Bariera Tîrgoviștei din acea perioadă este de presupus faptul că acest maidan era utilizat și ca loc de desfășurare a mărfurilor aduse în București, iar prezența unui măcelar în centrul maidanului susține această ipoteză.

Nici jumătate de secol mai tîrziu întregul areal este modificat fundamental, stare de fapt care nu se poate datora decît edificării Gării de Nord, inițial Gara Tîrgoviștei care, în calitate de dotare nu doar modernă ci și semnificativă din toate punctele de vedere, de la relațiile cu orașul la statutul propriu de centru local, a determinat urbanizarea rapidă a întregului teritoriu de influență. În și prin acest proces de transformare, maidanul prim, cu funcțiune probabil comercială, a fost modelat în forma unei piețe urbane, cu limite regulate și noul centru ocupat de o insulă care, în intervalul de timp definit de anii 1895 și 1899 era ocupat doar în partea sudică de o clădire a cărei amprentă la sol avea forma literei „T” și era denumită „Hala Grivița”. La N de aceasta, o suprafață marcată printr-un chenar reprezenta, probabil, spațiul de piață comercială în are liber.

Procesul de urbanizare generat de construirea Gării de Nord a continuat și după pragul dintre veacurile al 19-lea și al 20-lea, o dovadă în acest sens fiind și faptul că în planul istoric elaborat în anul 1911, Hala Grivița este consemnată ca fiind extinsă spre N și avînd amprenta la sol care corespunde volumetriei de bază din prezent (vizibilă în ciuda corpurilor alipite ei ulterior). În plus, semnificația întregului ansamblu format din clădire și spațiul neconstruit care o înconjură este sugerată de rezolvarea simetrică (în măsura posibilităților oferite de geometria definită de circulațiile de tip stradă) a suprafețelor neconstruite și necarosabile aflate la S și la N de hală, ambele fiind definite univoc și cu grijă în ceea ce privește racordurile impuse de

Griviței, strada Buzești și strada Polizu, București. Studiu de evoluție istorică și de identificare a valorilor de patrimoniu arhitectural și urbanistic. Studiu de fundamentare pentru «P.U.Z. – complex multifuncțional – Calea Griviței – strada Buzești – nod intermodal Gara de Nord», 2001; Hanna Derer *et alii*, „Insulele definite de străzile Griviței, Iulia Hașdeu, Popa Tatu, Berzei, Horațiu, Mircea Vulcănescu – București. Studiu de evoluție istorică și identificare a valorilor de patrimoniu arhitectural și urbanistic”, studiu de fundamentare pentru planul urbanistic zonal, 2001; Hanna Derer *et alii*, proiect „Calea Griviței – poartă deschisă a orașului” finanțat de Uniunea Europeană prin programul EUROART, 2000 – 2011 – studii la care se adaugă Hanna Derer, Ipostaze ale patrimoniului construit. Zona protejată 02 – Calea Griviței – din București, comunicare la simpozionul „Arhitectura de patrimoniu a orașului Pitești între trecut și viitor”, Golești, 2006; Hanna Derer, L’intersection de la rue Buzești avec Calea Griviței: un possible (fragment de) paysage urbain bucarestois?”, comunicare la seminarul „București – Controlul Transformărilor Peisajului Urban. Implicațiile Convenției Europene a Peisajului. Experiența participării la proiecte europene în cadrul inițiativei UE INTERREG – CADSES”, organizat de Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” prin Centrul de Studii Arhitecturale și Urbane (C.S.A.U.) și URBANPROIECT – Institutul Național de Cercetare – Dezvoltare pentru Urbanism și Amenajarea Teritoriului, București, 2005.

fluxurile de circulație. Platforma sudică era rezervată unor construcții conexe (rezervoare de combustibil?) ascunse în vegetația înaltă dispusă perimetral.

Ulterior hala își menține denumirea, dar în anul 1923 ghidul orașului București elaborat de maior Mih. C. Pânteă consemnează pentru piață: „PIAȚA DR. BOTESCU (FOST MATACHE MĂCELARU [sic])”, ca dovadă a faptului că memoria locului fusese menținută¹⁸.

Avînd în vedere aceste aspecte, faptul că parcela datează din a doua jumătate și nu din prima jumătate a secolului al 19-lea reprezintă nu un defect ci o calitate derivată din tipul ei de geneză, geneză legată indisolubil de procesul de urbanizare inițiat de edificarea Gării de Nord, nu doar extrem de intens și de rapid ci și semnificativ la scara întregii așezări.

Aceeași afirmație este perfect valabilă și pentru modul de ocupare al lotului, chiar dacă jumătatea de N a amprentei la sol actuală (exceptînd corpurile alipite ulterior) datează doar din intervalul de timp definit de planurile istorice de referință elaborate în anii 1895-1899, respectiv în anul 1911; această stare de fapt nu diminuează valoarea culturală a părții de N a clădirii ci, dimpotrivă, fiind integrată aceluiasi proces de urbanizare relevant pentru întregul oraș, este de natură să crească valoarea de identitate culturală.

În acest sens trebuie subliniat și faptul că din poziția pe parcela – insulă din intervalul de timp 1895-1899 a clădirii de atunci se poate trage concluzia că realizarea halei în etape succesive a fost prevăzută de la bun început, fapt care indică calitatea ridicată a strategiei de dezvoltare locală concepută în a doua jumătate a veacului al 19-lea.

De asemeni, valoarea de identitate culturală a insulei formată din parcela și clădirea halei rezidă nu doar în capacitatea de a conserva vocația comercială a maidanului inițial, ci și în capacitatea de a păstra toponimia aferentă uneia dintre funcțiunile probabil cele mai vechi și mai importante, cea de măcelărie.

Nu în ultimul rînd trebuie subliniat faptul că imobilul a avut încă de la mijlocul secolului al 19-lea o poziție privilegiată, fiind permanent înconjurat de suprafețe neconstruite, chiar dacă, în timp, a fost „translatat” spre V, foarte probabil prin operațiunile de regularizare a traseelor de circulație dar sigur și din dorința de a pune în valoare insula în cauză. Decizia de a construi o clădire publică – cum este și cazul unei hale comerciale – atestă calitatea demersului urbanistic dedicat acestei porțiuni de țesut urban, devenită prin construirea Gării de Nord una cu potențial de centru local. În consecință, edificiul situat pe parcela în cauză s-a constituit în mod firesc (chiar dacă în etape succesive) în dominanta de masă a teritoriului urban imediat înconjurător.

2.2. Repere istorice și arhitectură (planșele 15 – 29 și imaginile 013 – 017)

Cercetarea de arhivă desfășurată pînă în prezent nu a identificat autorizația de construcție a primei etape a halei, etapă atestată de amprenta la sol consemnată în planul istoric al orașului elaborat în anii 1895-1899.

Este însă interesant faptul că extinderea acestuia a fost nu doar discutată ci și inițiată încă din 1898¹⁹. Astfel, cererea de extindere, semnată de către primarul C. F. Robescu, este datată 26 februarie 1898, iar Consiliul Tehnic din Ministerul de Interne o aprobă în ziua de 30 octombrie a aceluiasi an, cu condiția ca la edificiul deja existent învelitoarea să fie înlocuită cu una de zinc, cea de tablă plumbuită fiind dificil și costisitor de întreținut. Contractul de execuție a extinderii

¹⁸ Chiar dacă în planul (schematic) realizat în anul 1943 de colonelul Ulisse Simboreanu și prof. cartograf M. D. Moldoveanu denumirea este „HALA – P^{ta}. D^r. BOTESCU”.

¹⁹ Arhivele Naționale ale României, Ministerul de Interne, dosar 1043/1898, Dosar relativ la proiectul pentru mărirea Halei Grivița și Arhivele Naționale ale României, Direcția Municipiului București, fond PMB, dosar 705/1898, Contracul No. 37583/[18]98, încheiat cu Dl. Ion Nicolau pentru executarea lucrărilor de adaos la hala Grivița.

este încheiat de asemeni în anul 1898, pe 4 decembrie, cu antreprenorul Ion Nicolau (care locuia sau își avea sediul în strada Francmazonă, actualmente Cameliei, la numărul 36).

Cu această ocazie se menționează și prima etapă de construcție – bazată pe un proiect elaborat de către Serviciul Tehnic al Comunei, în anul 1886, care prevedea cinci pavilioane alăturate din care însă, din motive financiare, fuseseră executate numai două, cu recomandarea ca lucrarea să fie completată de îndată ce ar fi devenit posibil. De altfel, în planul de aliniere a segemntului de NE din strada Cameliei – pe atunci Francmasoni vechi – plan aprobat în anul 1898²⁰, hala este reprezentată (imag. 013) înainte de extindere, printr-o amprentă la sol care atestă faptul că în prima etapă de execuție a fost realizată strict extremitatea sudică, sub forma unui corp cu amprentă la sol dreptunghiulară, dispusă pe direcție E-V, în timp ce la N de clădire este consemnată probabil o platformă destinată, pe atunci, comerțului în aer liber.

Transpunerea în realitate a recomandării de extindere a halei este inițiată deci în anul 1898, cu precizarea suplimentară că, alături de învelitoare, și jgheaburile și burlanele necesitau înlocuirea și, conform procesului verbal de recepție finală, se încheie la data de 1 august 1899²¹.

Partea desenată (imag. 014) atașată documentației scrise referitoare la încheierea contractului pentru extinderea halei prezintă planul parterului și al subsolului parțial și cuprinde și legendele dedicate diferitelor standuri specializate afit din interiorul cât și din exteriorul clădirii, cele din urmă fiind amplasate între decroșurile extreme și cel central și fiind, foarte probabil, acoperite, stare de fapt indicată de prezența unor elemente verticale izolate.

Comparând aceste planuri cu situația existentă în prezent se impun următoarele aspecte:

- corpul principal actual, cel care corespunde spațiilor P1, P2, incluzând partea inaccesibilă, precum și P8, P9, P10, P11, P12 și P23, incluzând partea inaccesibilă – toate formînd inițial un unic spațiu – a fost executat întocmai cu proiectul, inclusiv în ceea ce privește cele două scări de acces în subsol și platformele perimetrare pe care, probabil, erau poziționate standurile din interior; au dispărut compartimentările ușoare dintre standuri, înlocuite în colțul de NE și în extremitatea estică a decroșului central cu unele mai consistente; de asemeni au dispărut elementele verticale izolate, probabil metalice, care contribuiau la separarea standurilor;
- în schimb, în ceea ce privește spațiile comerciale în aer liber dar acoperite, acestea sînt în prezent complet închise iar în partea accesibilă s-a constatat modificarea spațiului prin compartimentări mai consistente decît cele sugerate de proiectul inițial;
- de asemeni, corpul principal inițial și actual a fost extins suplimentar față de intervențiile contractate în anul 1898 pe laturile de N, E și S, precum și pe latura de E a decroșului central, ocazie cu care a apărut și scara care duce la etaj și la mansardă, adică la supratejarea extremității de E a acestui decroș;
- subsolul a fost, foarte probabil, executat în conformitate cu proiectul în cauză, în partea accesibilă în prezent fiind modificate doar cîteva compartimentări, fără însă ca aceste intervenții să producă o denaturare completă a spațiului.

Următorul set de documente de arhivă dedicate halei și identificate prin cercetarea de arhivă provine din anul 1942 cînd cinci standuri sînt comasate pentru a servi drept „... magazie pentru desfacerea pardoselilor [tăiat și înlocuit de mînă cu produselor] din Guvernământul Transnistriei.”²², partea desenată fiind, din păcate, rezumată strict la zona propusă spre modificare (imag. 015).

²⁰ Arhivele Naționale ale României, Direcția Municipiului București, fond PMB Alinieri, dosar 478/1898, Alinierea și nivelementul stradei Francmasoni Vechi.

²¹ Arhivele Naționale ale României, Direcția Municipiului București, fond PMB, dosar 705/1898, Contracul No. 37583/[18]98, încheiat cu Dl. Ion Nicolau pentru executarea lucrărilor de adaos la hala Grivița, fila 129.

²² Arhivele Naționale ale României, Direcția Municipiului București, fond PMB Tehnic, dosar 1/1942, Transformarea compartimentelor n: 4 . 5 . 6 . 7 . 8 Hala Griviței, fila 1.

Alte informații despre evoluția istorică a clădirii sînt oferite de fotografiile de epocă (imag. 016²³), de exemplu, din perioada interbelică. Astfel de fotografii atestă faptul că a doua etapă de execuție, dedicată extinderii halei în conformitate cu recomandarea inițială, a fost realizată întocmai dar nu într-o arhitectură exterioară din zidărie, ci într-una specifică structurilor metalice de tip schelet, închise cu suprafețe vitrate de dimensiuni generoase. Dar volumetria generată de amprenta la sol surprinsă în planul istoric al orașului elaborat în anul 1911 este evidentă, după cum evidente sînt și standurile din aer liber, protejate de o copertină dispusă între extremități și decroșul central.

Rezultă deci faptul că înlocuirea anvelopantei exterioare din sticlă și elemente ușoare cu actualele fațade tencuite s-a produs după anii '30 ai veacului trecut, afirmație valabilă, evident, și pentru închiderea standurilor în aer liber precum și pentru extensiile caracterizate prin arce de pe laturile de N, E și S. Din acest punct de vedere se dovedește util proiectul din anul 1943 dedicat unei reconfigurări a străzii Atelierului (imag. 017)²⁴ în care hala este reprezentată cu amprenta la sol actuală, stare de fapt care, conjugată cu elementele de vocabular decorativ vizibile în prezent, susține ipoteza conform căreia nu doar volumeria ci și arhitectura exterioară a clădirii de azi se datorează unei remodelări produse deci între anii 1936 și 1943.

Parcela aferentă imobilului din piața Haralambie Botescu numărul 10 este rodul a două operațiuni urbanistice conjugate pentru modernizarea urbană a întregului areal determinat de intersecția Căii Grivița cu strada Berzei, modernizare generată de construirea Gării de Nord și, în consecință, semnificativă la scara întregii așezări. Prima dintre aceste intervenții este constituită de regularizarea străzii Berzei la intersecția cu strada Popa Tatu, proces produs între anul 1852 și intervalul de timp cuprins între 1895 și 1899, prin care insula cu proprietatea lui Marin Măcelaru [sic] este mutată spre NV. A doua intervenție constă în regularizarea pieței – de acum Haralambie Botescu – inițiată în anul 1902 și care definește univoc atît limitele construite ale spațiului neconstruit cît și limitele insulelor care separă fluxurile de circulație pînă în prezent.

Trebuie subliniat faptul că, în ciuda acestor operațiuni de modernizare urbană, s-au conservat atît vocația comercială a locului de la intersecția dintre străzile Berzei și Popa Tatu cît și toponimia.

Clădirea situată pe insula centrală, de altfel singura de dimensiuni consistente, clădire a cărei adresă poștală actuală este piața Haralambie Botescu numărul 10 și este cunoscută drept Hala Matache Măcelaru, este rodul a minimum trei etape de construcție majore, în condițiile în care relația dintre primele două indică faptul că strategia de dezvoltare adoptată de către primăria orașului a fost una de calitate. Astfel, extremitatea sudică a halei, exceptînd porticul (închis între timp) de pe latura de S, a fost edificată începînd cu anul 1886 și anume astfel încît, atunci cînd resursele financiare au permis acest lucru, execuția celorlalte travei s-a putut efectua prin respectarea proiectului inițial, lucru care s-a întîmplat între 1898 și 1899. Ulterior, între anii 1936 și 1943, hala a fost extinsă pentru a doua oară, căpătînd astfel amprenta la sol din prezent, dar, foarte probabil, și aspectul exterior actual.

Nu este lipsit de interes faptul că această a treia etapă de construcție, căreia i se datorează o anvelopantă exterioară mult mai elaborată decît cea inițială, face parte, probabil, din același proces de modernizare urbană determinat de edificarea Gării de Nord și că, în plus, prin această ultimă intervenție istorică, hala a căpătat o prestanță superioară celei deținute anterior, din mai multe puncte de vedere: volumeric, al compoziției de elevații, al vocabularului arhitectural și decorativ, și, nu în ultimul rînd, din cel al impresiei de stabilitate și perenitate.

²³ Primăria Sectorului IV VERDE 1926-1936, editat de arhitectul Emil Nădejde, tipografia Universul, București, 1936.

²⁴ Arhivele Naționale ale României, Direcția Municipiului București, fond PMB, dosar 80/1941, propr. Creditului Funciar și moșt. Mitana Georgescu din str. Atelierului.

2.3. Resursa culturală în prezent (imaginele 018 - 040)

Luînd în considerare evoluția istorică a imobilului din piața Haralambie Botescu numărul 10 – Hala Matache Măcelaru – precum și caracteristicile sale actuale, rezultă că acesta încorporează valorile culturale prezentate în cele ce urmează.

Dat fiind că în prezent Hala Matache Măcelaru este evacuată, exceptînd funcțiunea care deci nu poate fi considerată un criteriu de evaluare relevant, parcela și modul ei de ocupare (imag. 018) sînt autentice în raport cu evoluția istorică a țesutului urban din aria definită de intersecția dintre străzile Berzei și Popa Tatu, evoluție istorică inițiată de construirea Gării de Nord și încheiată încă din anul 1902.

În ceea ce privește clădirea, și anume spațiul interior al parterului, exceptînd absența elementelor verticale izolate care au contribuit inițial la compartimentarea standurilor, acesta (imaginele 019 – 021) este autentic în raport cu conceptul din anul 1886 precum și cu cele două etape de execuție dedicate acestuia care s-au desfășurat între anii 1886 și 1899. Elementele materiale semnificative în acest sens sînt acoperirea metalică, cele două scări care asigură legătura dintre parter și subsol (imag. 022) dar și platformele perimetrice (imag. 023) pe care, probabil, au fost dispuse tarabele. Din acest punct de vedere sînt nocive toate elementele de compartimentare din extremitatea de N a spațiului principal al halei (imag. 024) precum și elementul de compartimentare existent în prezent între P2 și partea estică a extremității de S a clădirii. În același timp, dar în raport cu etapa de extindere realizată între anii 1936 și 1943, sînt lipsite de autenticitate spațiile P4 (imag. 025), P5 și P6, precum și toate elementele materiale care le definesc ca atare, cu excepția zidului de E, dar și toate compartimentările setului de spații P13 – P21 (imag. 026: P15) care nu sînt dispuse pe amprente elementelor de închidere și/sau de compartimentare din perioada în cauză sau din anul 1899.

Partea accesibilă a subsolului (imaginele 027 și 028) și-a menținut autenticitatea în raport cu prima perioadă de concepție și de execuție din anul 1886 cu mici excepții determinate de posibile recompartimentări și goluri de acces, atît în ceea ce privește spațiul cît și elementele materiale care îl definesc.

Etajul (imag. 029) este autentic în raport cu etapa de execuție desfășurată între anii 1936 și 1943, afirmație foarte probabil valabilă și pentru mansardă (imag. 030).

În ceea ce privește elevațiile, exceptînd elementele de tîmplărie recente, sînt autentice în raport cu aceeași etapă de execuție definită cronologic de anii 1936 și 1943 elevațiile de N (imag. 031), E (imaginele 032 – 034) și S (imag. 035). Cea de V (imaginele 036 – 040) este cu certitudine autentică în raport cu aceeași perioadă a timpului istoric în ceea ce privește toate părțile decroșate, fiind însă discutabilă autenticitatea componentelor cuprinse între acestea.

În condițiile în care deci, cu excepții neglijabile și/sau reversibile, atît parcela cît și clădirea prezintă valori culturale autentice, protecția imobilului pînă la decizia finală referitoare la statutul său de monument istoric este vitală.

În acest sens trebuie subliniat faptul că este vorba atît de pericolul constituit de vandalizări cît și de cel de natură meteorologică. Astfel, dacă la data de 16 decembrie 2010 (imag. 041), anvelopanta exterioară era intactă, la data de 15 februarie 2011 majoritatea închiderilor de goluri de uși și de ferestre dispăruseră (imaginele 18-21, 24, 29-40) și, conform unor informații primite pe 26 februarie 2011, ar fi apărut între timp și lacune în sistemul de acoperire.

3. Evaluarea culturală a imobilului în conformitate cu metodologia în vigoare

În conformitate cu metodologia de clasare, respectiv de declarare în vigoare prin Ordinul Ministrului Culturii și Cultelor numărul 2260 din 2008, pentru statutul de monument istoric grupa A sînt necesare: minimum un calificativ „excepțional” sau acordarea calificativului „mare” la toate criteriile, cu excepția celui referitor la valoarea memorial-simbolică, sau acordarea a minimum unui calificativ „foarte mare”, a minimum unui calificativ „mare” și a minimum unui calificativ „medie”, în timp ce pentru grupa B este necesară acordarea a minimum trei calificative „medie”, cu excepția cazurilor în care, în funcție de zona-istorico-geografică, la criteriul „vechime” se acordă calificativul „mică”. Criteriile de evaluare în cauză sînt: vechimea, cel referitor la valoarea arhitecturală, artistică și urbanistică, cel referitor la frecvență și cel referitor la valoarea memorial-simbolică.

Imobilul situat în prezent în piața Haralambie Botescu la numărul 10, cunoscut drept Hala Matache Măcelaru, se încadrează în criteriile de evaluare stabilite prin metodologia în cauză după cum urmează:

a) **vechimea** –

- fiind construit între 1886 și 1899, ca volum principal și spațiu interior, calificativul care s-ar acorda în mod direct este „medie”;
- avînd însă în vedere faptul că programul de arhitectură reprezentat de hala comercială este unul care apare la nivelul internațional abia în a doua jumătate a secolului al 19-lea precum și faptul că în București cele mai vechi două hale nu sînt cu mult mai vechi de anul 1872 și că pînă în anul 1886 acestora li se mai adaugă doar altele două²⁵, **calificativul care trebuie acordat este „mare”**;
- această evaluare este susținută și de faptul că autenticitatea clădirii actuale este ridicată atît în raport cu prima etapă a timpului istoric cît și cu cea de-a doua;

b) **valoarea arhitecturală, artistică și urbanistică** –

- 1) valoarea arhitecturală –
avînd în vedere coerența dintre funcțiunea căreia i-a fost destinată, spațiul interior principal, volumetrie și compoziția elevațiilor, calificativul este „mare”;
- 2) valoarea artistică –
dată fiind cantitatea redusă de elemente decorative, calificativul este „mică”;
- 3) valoarea urbanistică –
în raport cu rolul deținut, clădirea și-a asumat permanent rolul de dominantă de masă, motiv pentru care, în mod normal, calificativul ar fi „foarte mare”;
luînd însă în considerare faptul că întreaga zonă este obiectul unor modificări profunde ale țesutului urban, acest criteriu de evaluare este inoperant;
în consecință, nu trebuie acordat nici un calificativ;
rezultă deci faptul că, privitor la criteriul „cumulat” de valoare arhitecturală, artistică și urbanistică, **calificativul acordat este „medie”**;

c) **frecvență** –

- programul de arhitectură reprezentat de hala comercială este unul dintre acelea care nu se materializează printr-un număr ridicat de exemplare și, în plus, cu rare excepții, în una și aceeași așezare, fiecare dintre acestea este un unicat;
- dar, în același timp, în vederea evaluării din acest punct de vedere trebuie luat în considerare faptul că majoritatea halelor comerciale istorice din București realizate înainte de anul 1900, precum cele de carne, fructe, pește și păsări din Piața Unirii, cea din Piața Amzei sau cea din Piața de Flori, au dispărut²⁶;

²⁵ Constantin Bacalbașa, Bucureștii de altădată 1, București, (1927-1932) 1987, pag. 63, nota 175.

²⁶ Idem.

- în plus, avînd în vedere faptul că întreaga zonă este obiectul unor modificări profunde și că deci toate imobilele istorice care vor fi menținute ca atare sau cu modificări minime vor constitui, la scară locală, dar într-o parte semnificativă a orașului, elemente rare sau de tip unicat, **calificativul acordat este „excepțional”**;
- d) **valoarea memorial-simbolică** –
 - în conformitate cu informațiile identificate pînă în prezent, imobilul în cauză nu este legat de evenimente sau personalități istorice, dar el este martorul, probabil cel mai elocvent, al procesului de dezvoltare al întregii zone sub impactul construirii Gării de Nord;
 - de asemeni, imobilul a contribuit la menținerea memoriei locului, atît în ceea ce privește vocația comercială a intersecției dintre străzile Berzei și Popa Tatu cît și în ceea ce privește toponimia, constituindu-se astfel ca reper pentru comunitatea actuală;
 - în consecință, **calificativul care trebuie acordat este „mare”**.

În consecință, imobilul cunoscut drept Hala Matache Măcelaru, situat în piața Haralambie Botescu numărul 10, prezintă:

a) vechimea	valoare mare;
b) arhit., art., urb.	valoare medie;
c) frecvență	excepțional;
d) mem.-simbol.	valoare mare,

și deci ar putea fi clasat în grupa A.

Avînd însă în vedere faptul că întreaga zonă este obiectul unor transformări profunde, fără ca rezultatele acestora să fie garantate din punct de vedere calitativ, studiul de față propune ca Hala Matache Măcelaru, imobil situat în prezent la numărul 10 în Piața Haralambie Botescu, să își mențină statutul de monument istoric de grupa B.

În ceea ce privește viitorul imediat și îndepărtat al imobilului în cauză se impun următoarele măsuri:

1. clarificarea numărului poștal actual – „10” în conformitate cu planurile actuale ale orașului București, dar „1” în conformitate cu Lista Monumentelor Istorice;
2. asigurarea protecției față de vandalizare, intemperii și accidente de orice tip, precum și asigurarea reparațiilor de urgență necesare în aceste scopuri, pînă la decizia finală referitoare la statutul de monument istoric;
3. în cazul în care, prin decizia finală, imobilul își va menține statutul de monument istoric va fi obligatorie asigurarea protecției față de vandalizare, intemperii și accidente de orice tip, precum și asigurarea reparațiilor de urgență necesare în aceste scopuri, pînă la redarea în folosință normală a clădirii;
4. în cazul în care, prin decizia finală, imobilul își va menține statutul de monument istoric și va rezulta că numărul poștal din Lista Monumentelor Istorice este eronat, este obligatorie corectarea acesteia din urmă;
5. în cazul care, prin decizia finală, imobilul își va menține statutul de monument istoric, dar va fi impusă reamplasarea,
 - 5.a. este obligatorie elaborarea unei expertize tehnice, menită să stabilească varianta optimă de reamplasare (translatare sau demontare și reconstrucție);
 - 5.b. este obligatorie elaborarea unui relevu de execuție și a unei documentații fotografice detaliate, înainte de orice intervenție de reamplasare;
 - 5.c. este obligatoriu ca pe noul amplasament clădirea să fie izolată pe lot;
 - 5.d. este obligatorie conservarea, restaurarea și punerea în valoare a edificiului;
 - 5.e. se recomandă ca, în vederea conservării, restaurării și punerii în valoare a edificiului, funcțiunea viitoare a acestuia să fie, în continuare, una comercială.

Bibliografie

Literatura primară

I. Planuri și alte reprezentări ale orașului

Rudolf Arthur Borozcyn

PLANUL BUCUREȘTIULUI RIDICAT și NIVELAT DIN PORUNCA D^{lui} MARELUI VORNIC AL DEPARTAMENTULUI TREBILOR DIN NĂUNTRU BARBU ȘTIRBEI DUPĂ ÎNTOCMIREA SECȚIEI INGINEREȘTI SUB DIRECȚIA SPECIALĂ A MAIORULUI BARON RUDOLF ARTUR BOROZIN ÎN ZILELE PEA ÎNALTULUI DOMN STĂPÎNITOR GHEORGHE DIMITRIE BIBESCU V. V. ANUL 1846, f.l., 1846

precum și
varianta din anul 1852

*** PLANUL ORAȘULUI BUCURESCI LUCRAT DE INSTITUTUL GEOGRAFIC AL ARMATEI PENTRU PRIMĂRIA CAPITALEI în al XXIII^{lea} an al DOMNIEI M.S. REGELUI CAROL I. 1895 – 1899, f.l., f.a.

*** Planul orașului București. Ediția oficială. 1911., f.l., f.a.

Maior Mih. C. Pânteia

SCHELETUL PLANULUI ORAȘULUI BUCUREȘTI de Maior Mih. C. Pânteia, f.l., f.a. [1923]

Fredi Wahnig

PLANUL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI ÎNTOCMIT ȘI DESENAT DUPĂ DATELE PRIMĂRIEI MUNICIPIULUI BUCUREȘTI DE FREDI WAHNIG
CARTOGRAF – ȘEF DIN INSTITUTUL GEOLOGIC AL ROMÂNIEI, f.l., f.a. [1934]

Colonel Ulisse Sîmboteanu și prof.- cartograf M. D. Moldoveanu

NOUL PLAN AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI
CU INDICATORUL ALFABETIC AL STRĂZILOR
EDITURA SOCEC & CO., S.A.R., f.l., 1943

II. Arhivele Naționale ale României

Arhivele Naționale ale României, Direcția Municipiului București, fond PMB Alinieri, dosar 35/1890, [strada Berzei]

Arhivele Naționale ale României, Direcția Municipiului București, fond PMB Alinieri, dosar 654/1906, Planul pentru alinierea și nivelementul str. Berzei

Arhivele Naționale ale României, Direcția Municipiului București, fond PMB Alinieri, dosar 509/1902, Planul pentru alinierea și nivelementul pieței D^{tor}. Botescu Cu racordul Stradelor

Arhivele Naționale ale României, Direcția Municipiului București, fond PMB, dosar 35/1920, Deschiderea străzii de legătură prin fața Gării de Nord – între Calea Griviței și Bulev. Din[i]cu Golescu – Prelung. Bulv. Din[i]cu Golescu și leg. cu Bulv. Basarab – Exproprieri pentru realizarea acestor lucrări

Arhivele Naționale ale României, Direcția Municipiului București, fond PMB, dosar 83/1920, Lucrările Halei din Piața Atelierului

Arhivele Naționale ale României, Direcția Municipiului București, fond PMB, dosar 80/1941, propr. Creditului Funciar și moșt. Mitana Georgescu din str. Atelierului

Arhivele Naționale ale României, Ministerul de Interne, dosar 1043/1898, Dosar relativ la proiectul pentru mărirea Halei Grivița

Arhivele Naționale ale României, Direcția Municipiului București, fond PMB, dosar 705/1898, Contracul No. 37583/[18]98, încheiat cu Dl. Ion Nicolau pentru executarea lucrărilor de adaos la hala Grivița

Arhivele Naționale ale României, Direcția Municipiului București, fond PMB Alinieri, dosar 478/1898, Alinierea și nivelementul stradei Francmasoni Vechi

Arhivele Naționale ale României, Direcția Municipiului București, fond PMB Tehnic, dosar 1/1942, Transformarea compartimentelor n: 4 . 5 . 6 . 7 . 8 Hala Griviței

III. Periodice și alte publicații

Primăria Sectorului IV VERDE 1926-1936, editat de arhitectul Emil Nădejde, tipografia Universul, București, 1936

Constantin Bacalbașa, Bucureștii de altădată 1, București, (1927-1932) 1987

Literatura secundară

Hanna Derer, Ipostaze ale patrimoniului construit. Zona protejată 02 – Calea Griviței – din București, comunicare la simpozionul „Arhitectura de patrimoniu a orașului Pitești între trecut și viitor”, Golești, 2006

Hanna Derer, L'intersection de la rue Buzești avec Calea Griviței: un possible (fragment de) paysage urbain bucarestois?”, comunicare la seminarul „București – Controlul Transformărilor Peisajului Urban. Implicațiile Convenției Europene a Peisajului. Experiența participării la proiecte europene în cadrul inițiativei UE INTERREG – CADSES”, organizat de Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” prin Centrul de Studii Arhitecturale și Urbane (C.S.A.U.) și URBANPROIECT – Institutul Național de Cercetare – Dezvoltare pentru Urbanism și Amenajarea Teritoriului, București, 2005

Hanna Derer, Dimensiunea culturală a metropolei. Studiul „Delimitarea zonelor protejate – PUG București – Etapa I – 1997”, în Arhitect Design nrul. 1/2000, pp. 28-30

Studii de specialitate

Hanna Derer *et alii*, Aria determinată de străzile Buzești, Berzei, Vasile Pârvan, Bogdan Petriceicu Hașdeu, Uranus, București. Identificarea resursei culturale prin prisma aspectelor esențiale din evoluția istorică. Studiu de fundamentare pentru P.U.Z. – Dublare diametrală Nord – Sud, București, martie – iunie 2006

Hanna Derer *et alii*, „Definirea regimului tehnic al construcțiilor supuse autorizării în zonele protejate și în zonele de protecție a monumentelor, în scopul protejării patrimoniului arhitectural și urbanistic al municipiului București – studiul dedicat zonei protejate 02 „Calea Griviței”, 205 - 2006

Hanna Derer *et alii*, „Zona definită de Calea Griviței, strada Buzești și strada Polizu, București. Studiu de evoluție istorică și de identificare a valorilor de patrimoniu arhitectural și urbanistic. Studiu de fundamentare pentru «P.U.Z. – complex multifuncțional – Calea Griviței – strada Buzești – nod intermodal Gara de Nord»”, 2001

Hanna Derer *et alii*, „Insulele definite de străzile Griviței, Iulia Hașdeu, Popa Tatu, Berzei, Horațiu, Mircea Vulcănescu – București. Studiu de evoluție istorică și identificare a valorilor de patrimoniu arhitectural și urbanistic”, studiu de fundamentare pentru planul urbanistic zonal, 2001

Hanna Derer *et alii*, proiect „Calea Grivitei – poarta deschisa a orasului” finanțat de Uniunea Europeană prin programul EUROART, 2000 – 2001

Documente de natură juridică

***, Lista monumentelor istorice, actualizată, aprobată prin ordinul 2361/2010 al Ministrului Culturii și Cultelor (pentru modificarea anexei 1 la OMCC 2314/2004), publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr.670 bis din 1 octombrie 2010, București, 2010

***, P.U.Z. Zone Construite Protejate din Municipiul București, București, etapa I, 1997

***, P.U.Z. Zone Construite Protejate din Municipiul București, București, 2000 (etapa finală)

Post scriptum

După finalizarea studiului de față, cercetarea de arhivă a identificat informații apte să restrângă perioada de remodelare istorică a Halei Matache Măcelaru, de la intervalul de timp definit de anii 1936 și 1943, la anii 1940 – 1941.

Gazeta Municipală, 434/ 4 august 1940, an IX, pag. 4, ***, Se începe refacerea halei Matache Măcelaru: „În urma propunerii d-lui colonel Al. Dobrescu, ajutor de primar delegat cu conducerea sectorului verde, d. general V. Dombrowski, primarul general al Capitalei, a aprobat refacerea halei Matache Măcelaru, după proiectele întocmite de direcția arhitecturii Municipiului.”

Gazeta Municipală, 446/ 10 noiembrie 1940, an IX, pag. 3, ***, Importante lucrări în sectorul de Verde. Biserica Sf. Vineri și refacerea halei dr. Botescu: „Tot datorită stăruinței d-lui colonel Al. Dobrescu, se lucrează la refacerea și modernizarea halei Matachi Măcelaru. În locul șandramalelor din exteriorul pieței, se construiesc compartimente cu instalații moderne, îmbrăcate în faianță pentru măcelării și pescării. În subsolul halei se va muta fabrica de gheață și frigiderul din hala Grivița, încât după terminarea lucrărilor de refacere, piața Matache Măcelaru va fi cea mai bine utilată din piețele bucureștene.”